www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 225. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 28. вересня. 1926.

VOL. XXXIV. No. 225. Jersey City, N. J., Tuesday, September 28. 1926. THREE CENTS

ТОВАРИСТВО ТВЕРЕЗОСТИ ВИСТУПАЄ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ

НЮ ЙОРК, 26. вересня. — Товариство тверезости „Де Модерейшен Ліґ" виступило з публичним осудом прогибіційного закона Волстеда.

Заява закидає прогибіції, що вона не доконала того, на що її заведено, себто не поширила тверезости й поміркованя в питтю, а противно викликала загальне пияньство навіть серед дітий.

Товариство приписує велику частину автомобілевих випадків пияньству шоферів.

УРЯД ЗАРЯДЖУЄ СЛІДСТВО НАД ВБИЙСТВОМ БІГУНОВОГО ПОДОРОЖНОГО.

ВАШИНГТОН, 26. вересня. — Департамент стейту приказав американському послови в Данії розвести слідство над обставинами, серед яких згинув 16 літ тому професор Мервин, учасник виправи Пірі до північного бігуна.

Сими днями виступив данський подорожний і місіонар Расмусен зі заявою, що Мервин не заломився під лід на далекій півночи, але погиб з руки одного Ескімоса.

Мати Мервина живе ще й досі коло міста Елмайри, в стейті Ню Йорк, і не знає нічого про нові дані про смерть її сина.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД НЕДОСТАЧЕЮ ВОДИ.

НЮ ЙОРК, 26. вересня. — Наслідком довшої посухи кілька міст східни стейтів стоїть перед поважною недостачею води.

Заряд міста Ню Йорку видав публичну сторогу до свого населення, щоби вживати води ощадно, бо в противнім разі води не стане.

ОФІЦІЯЛЬНЕ ПРИВИТАННЄ ДЛЯ БОКСЕРСЬКОГО ШАМПІОНА.

НЮ ЙОРК, 26. вересня. — Місто Ню Йорк привитало урядово Джіна Тані, побідника боксерського шампіона Джека Демпсі.

Коли боксер приїхав на стацію до свого родинного міста, його стрінула величезна товпа любимців боксерського спорту, повезли в параді до міського ратуша, де його витали урядники міста, а відтак урядили в його честь довгий раз принять і обідів.

ФОРД ЗАВОДИТЬ 5-ДЕННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ.

ДІТРОЙТ, Мишиген, 25. вересня. — Моторова Компанія Форда завела 5-дневий тиждень праці для всіх своїх робітників.

Заведенне двох-дневого недільного відпочинку попередили довші проби, які мали виказати, чи робітники виробляють за 5 днів стільки, кілько вони досі виробляли за 6 днів праці. Підприємство каже, що се можливе. Воно навіть каже, що на загал воно хоче платити робітникам таку саму робітничу заплату за 5 днів, як воно давнійше платило за 6.

САМОВБИЙСТВО ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД АРЕШТОВАННЕМ.

НЮ ЙОРК, 26. вересня. — Одна біла женщина, переходячи через площу біля Колумбійського університету, стала нагло кричати о ратунок. Коли до неї підбігли сторожі університету, вона заявила, що до неї підійшов Мурин та робив її неморальні предложення. Сторожі кинулися на здогін за Мурином, задержали його, й затягнули до канцелярії університету й зателефонували по поліцію. Заким наспіла поліція, Мурин кинувся з вікна комнати на вулицю, 70 стіп понизче, і згинув на місци.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК ЗРІКАЄТЬСЯ СТАНОВИЩА ЧЕРЕЗ МАЛУ ПЕНСІЮ.

ВАШИНГТОН, 26. вересня. — Ален Далес, один з представників американського уряду на тимчасовій розоружній конференції при Лізі Народів, зрікся свого становища, бо мовляв пенсія, яку йому дає уряд, йому не вистарчає. Побирав він 8 тисяч долярів на рік.

ПЯТНА НА СОНЦІ МАЛИ БУТИ ПРИЧИНОЮ БУР НА ЗЕМЛІ.

КЕЙМБРИДЖ, Месечузетс, 26. вересня. — Астрономічна Обсерваторія Гарвардського університету заобсервувала дня 15. вересня великі пятна на сонці. Сі пятна малиби бути признакою кольосальних вирів у соняшних полумінях.

Того рода бурі на сонцю мають мати поважний вплив на землю, бо появі того рода пятен на сонці творишать сильні бурі на землі.

ДАВНЕ АМЕРИКАНСЬКЕ НАСЕЛЕННЄ МАЛО ПРИЙТИ ДО АМЕРИКИ З АЗІЇ.

ВАШИНГТОН, 26. вересня. — Відомий американський учений антрополоґ чеського походження Ґрдлічка, котрий недавно вибрався на довші студії на Аляску, щоби прослідити, чи могли первісні мешканці Америки прибути з Азії, прийшов на основі сих розслідів до переконання, що ся теорія не може навіть підлягати сумнівови.

Ґрдлічка заявляє, що американські Ескімоси се з одного боку близькі расові кревняки американських Індіянів, а з другого азійських Монголів.

Його розсліди ще не покінчені. Вибирається він на північно-західний клин Америки на другий рік з великим числом учених.

СИН БОНКУРА ВИРАТОВУЄ ДІВЧИНУ ВІД СМЕРТИ.

ЖЕНЕВА, 24. вересня. — Ґвіліям Пало Бонкур, син відомого французького політика, який тепер бере участь в нарадах Ліґи Націй як делеґат Франції, скочив з моста до ріки, щоби виратувати потапаючу дівчину. І дійсно її виніс живою з филь ріки. Показалось, що це була стенографістка, яка працювала в бюрі Ліґи Націй і яка хотіла відобрати собі життя з заведеної любови.

ДИВА ТЕХНІКИ.

Дотепер найвисшою будівлею в світі була вежа Айфля в Парижі. Німецький інжінер Гоннеф будує два рази висшу вежу від Айфля. З величезної залізно-бетонової будівлі, а саме з її центрального корпусу, на 5 поверхів високого, стріляє в гору, як фантазія, як казка, на 600 метрів висока залізна вежа. У висоті 250 метрів вітряки, котрі даватимуть на годину 6,000 кільоватів енерґії, 150 метрів вище ресторан на 400 людей, на висоті 550 метрів стація бездротного телеграфу.

Інжінер Гоннеф збудував недавно під Берліном у Кінґсвустергавзен іскрову вежу, мало що низшу від вежі Айфля, а вдесятеро від неї дешевшу.

В своїм роді технічним дивом є також ледова арена в портовій палаті в Берліні, розмірів 2,250 кв. м. Рури, котрі витворюють таку величезну тафлю леду, мають 25 кільометрів довжини. Попід лід ідуть тунелі й переходи, а ціла та забудована й огрівана арена є так придумана, що кождого часу можна легко лід накрити і в палаті можуть відбуватися балі, зібрання, або всякого рода перегони, навіть автомобілями.

ХТО ЇЗДИТЬ З РОСІЇ В КАРЛЬСБАД?

До війни вся російська аристократія, офіцири й купці заливали Карльсбад грішми. Мали тут навіть свою церкву, свої готелі. Нині цього нема, дорога з Росії страшенно коштовна, життя в Карльсбаді дуже дороге. Та всетаки цього року прибули до Карльсбаду гості з Росії. Хто є ті богаті люде, що можуть собі позволити на такий люксус? Хто з „пролетарської держави" виїздить на теплі води аж до Чехії?

Чеські ґазети подають імена цих щасливих одиниць, що можуть поратувати своє здоровля в буржуазнім, роскішнім курорті. Ґазета „Чеське Слово" (орґан соціялістичної партії) дня 27. травня подає ці імена:

„З Ленінґраду приїхали: пан Шендер Крайнен і його жінка Хая, пан Абрагам Шоуб, пан Самуел Юдковский — зубний лікар, пан Ґайнріх Ґірзон — інжінір.

З Москви приїхали: пані Ґлафіра Сак-Персіна, пані Юлія Берґман, пан Ізраель Хазанов — урядник, пані Ребека Лонґіна з донкою Нехумою і сином Саломоном".

Якось нема між названими не лиш ні одного селянина ані робітника, але навіть ні одного Українця чи Москаля.

СОВІТИ ПРИНОСЯТЬ ПОЛЬЩІ СОЮЗ!

Появився совітський і польський комунікат відносно переговорів між совітським і польським правительством.

Совітський посол у Варшаві зложив польському міністрови заграничних справ проєкт такого союза. Совіти пропонують, щоби обі сторони зобовязалися не атакувати себе взаїмно, щоби на випадок війни з якоюсь третою державою Польща, згідно Совіти, задержали невтральність, а далі, щоби ні одна ні друга сторона не заключувала з третими ніяких договорів спрямованих проти одної з них.

Вкінці пропонують Совіти створення спільної сталої комісії, котра рішалаби про всі спірні справи.

Совітський уряд висказав бажання, щоби той договір підписано в Москві, куди мавби приїхати польський міністер заграничних справ. Рівночасно совітська аґенція звідомляє, що цей проєкт не знайшов признання у польського уряду.

КАТЕДРА НАЦІОНАЛЬНОГО ПИТАННЯ.

Щоб розгорнути й виконати директиви ЦК КП (б) У, при Українському Інституті Марксизму відкривається катедра національного питання.

Катедра має завдання — наукове розроблення національного питання на засадах ленінізму, як окремої наукової дисципліни.

Посамперед і головним чином катедра ставить собі за завдання дослідження національного питання в радянських республіках і зокрема на Україні.

Разом з науково-дослідчою роботою катедра нацпитання провадить також і учбову роботу.

20. серпня починається прийом аспірантів на катедру при Українському Інституті Марксизму. На катедру в цім році буде прийнято 20 аспірантів. Завдання катедри протягом двох років науково-учбової праці виховати знавців у галузі національного питання, що могли-б потім бути як самостійними науковими робітниками, так і викладачами національного питання в Вузах, радпартшколах, курсах і т. д.

ГУЦУЛЬЩИНА ВИТАЄ ХЛІБОЇДІВ КАМІННЯМ.

Дня 28. серпня на Успення, коли відбувається в Жабю великий храм, прибув до Жабя на ловлю душ посол Ільків. Після Служби Божої Ільків задумав устроїти віче. Та не вспів ще добре отворити рота, як посипались в його сторону крики: „Геть, зраднику"! „Забирайся, проклятий хлібоїде"! і т. и. Колиж це не промовило до переконання Ількова, і він далі намагався говорити, на його голову посипалось каміння. Щойно це Ількова переконало і він щез, мов під землю сховався.

Має научку, щоби між славних Гуцулів не пхався хрунь.

УСУНЕННЯ УЧИТЕЛІВ-ГАЛИЧАН.

По відомостям, які надходять з Підкарпаття, усунення українських учителів Галичан з народніх шкіл відбувається систематично, а навіть і на доручення польського конзуля в Кошицях. Досі усунено 22 учителів, а до кінця грудня ц. р. має бути звільнено ще 23.

Симпатії населення по стороні звільнених учителів. Коли в селі Широкий Луг населення розвідалося, що їх учителя звільнено, явилось до нього і запропонувало йому, що громада внесе від себе прохання, щоб його залишили в селі дальше.

ПОКОРЕННЯ НОВОГО СИЛИ ПРИРОДИ.

Від давна вже просліджує людський ум таємні сили природи та шукає шляхів для її використання. Німецький часопис „DIE ERDE" доносить тепер про новий плян німецьких учених використати теплоту землі. Встановлено вже, що вервечня в глиб землі на 5,000 метрів дасть величезну силу тепла. В Пенсилванії доверчено вже в тій цілі до 2,258 метрів та одержано газ, якого теплота виносить 82 степенів. Праці в тому напрямі продовжуються і є повна надія, що людство одержить в недовзі новий природний техно-хемічний здобуток, який мати-ме величезний вплив на всесвітній промисл та рільництво.

САМОВБИВСТВО З ЛЮБОВИ.

Пишуть до „Діла" з Ворохти: Сумна історія розігралася тут недавно на еротичному тлі. У Ворохті перебувала хвилево 31-літна Розалія Карач з Коломиї, що любилася в 40-літнім Степані Білоусі, який був до неї холодний і не виявляв найменшої охоти з нею женитися. Дня 26. липня ц. р. прийшло між ними до останньої розмови, в часі якої Білоус заявив, що з нею абсолютно не ожениться. Розалія Карач взяла собі так до серця його відмову, що випила велику скількість т. зв. мікрициду і зараз після того померла.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В ГАЛИЧИНІ.

На ряшівській залізничій станції вихав особовий поїзд, який їхав зі Львова, на товаровий потяг. В наслідок сильного зударення паровози обох поїздів, службові вагони та 4 вагони особового потягу зістали зовсім знищені. Ранених було 43 осіб, з тих деякі тяжко. Залізничий рух перервано на дві години, заки не очищено шляху.

ЗА ТЕ, ЩО НЕ МАЮТЬ ЖІНОК, ПЛАТЯТ ПОДАТОК!

В Греції проголошено закон, на підставі якого нежонаті між 24 а 40 роком мусять платити 3,000 драхм річного податку; хлопці від 40 літ вгору — платити муть лише по 1,000 драхмів, бо вже не годні жити з жінками.

ПОАНКАРЕ ТВЕРДИТЬ ДАЛІ, ЩО НІМЕЧЧИНА ЗАВИНИЛА ВІЙНУ

ПАРИЖ, 26. вересня. — Французький премієр Пюбрив в неділю перед національною конвенцією ветеранів світової війни, а як тему своєї промови взяв собі промову німецького міністра Штреземана в Женеві, в якій Штреземан твердив, що Німеччина нічим не завинила війни.

Понакаре взиває німецький уряд, щоби він оголосив матеріяли з старих цісарських часів, а тоді покажеться, скільки завинив давний цісарський уряд і ґенеральний штаб давної німецької армії, які викликали війну, нарушили невтральну Бельгію і напали на Францію. Французькі ветерани, які пролляли стільки крови в обороні своєї вітчини, мусять сторожити за тим, хто ту війну завинив і через кого приходилося їм терпіти підчас війни, а далі й тепер. Франція здобула собі співчутте і приязнь цілого світа якраз через свою невинність, тому вона не може так легко перейти до дневного порядку над тим, хто завинив війну. Коли Німці хочуть хоч в дечім очиститися, хай проголосять документи з 1914 року.

Та промова готова поділати на Німців як зимна вода на горячу голову, але знова від Поанкаре годі чогонебудь иншого надіятися. На пункті спричинення війни він твердий і від свого переконання не відступить.

ЩО ЗРОБИЛА ЛІҐА НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА, 26. вересня. — Сема сесія Збору Ліґи Націй закінчилася, а Ліґа може похвалитися ось такими діловими успіхами: Принятте Німеччини до Ліґи, принятте американських застережень в справі Міжнародного Суду, рішенне в справі терміну скликання розоружної конференції, а далі і світової економічної конференції, полагоджено конфлікт в справі болгарських збігців і инше. Відємно відбився на Лідзі виступ з Ліґи Еспанії та закиди хінського делеґата, звернені проти Англії за її бомбардованнє.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ БОРИС ІДЕ ДО АМЕРИКИ.

ПАРИЖ, 26. вересня. — Болгарський король Борис вибирається до Америки, щоби тут заінтересувати фінансові круги Болгарією і добути позичку для свого краю та нахилити американських капіталістів до інвестиції капіталу в Болгарії.

Попри те, як кажуть, король був би не від того, як би йому трафилося подибати тут якусь гарну і богату жінку, яку він ушасливив би і зробив би королевою Болгарії.

ЩЕ Й РУМУНСЬКА КОРОЛЕВА ВИБИРАЄТЬСЯ ДО НАС.

БУКАРЕШТ, 26. вересня. — Приїде до Америки вже цілком певно румунська королева з своєю наймолодшою дочкою. І так як болгарський король приїде шукати жінки, румунська королева приїзджає шукати чоловіка для дочки.

ПОСТАВИЛИ ПАМЯТНИК ЛЕШЕТИЦКОМУ.

ВІДЕНЬ, 26. вересня. — Завдяки американським ученицям збудовано прекрасний памятник на гробі славного на весь світ учителя на пяні Теодора Лешетицкого. До його учеників належить славний пяніст Падеревскі та Ігнатій Фрідман. Цей памятник треба завдячувати збірці, яку перевела одна з його перших учениць Миссис Фенні Блумфілд-Цайслер з Шікаґо. На відслоненнє памятника прибуло богато визначних людей ріжних національностей і з ріжних частин світа.

ТРАҐЕДІЯ В ШПИТАЛИ.

ПАРИЖ, 26. вересня. — В шпитали лежав хорий Джордж Пієрр літ 55 і страшенно лютився на 70-літного Фердинанда Клета за те, що той, який спав зараз коло него, так сильно хропів, що не давав йому заснути. Зденервований вдарив він його в ночі паском по голові, щоби він пробудився і перестав хропіти. Коли Пієрр встав рано, завважив, що старушок помер від удару. Щоби скритися від поліції, втік через вікно і кажуть, що мав втопитися в ріці.

З БЕРЛІНА ДО ХІН.

БЕРЛІН, 26. вересня. — Вже пороблено проби що до того, щоби навязати правильну воздушну комунікацію між Хінами а Німеччиною. Коли повернули перші літаки з Хін, привитала їх велика делеґація, зложена з дипломатичних представників, а хінський посол заявив, що такі чужинці як Німці, які придержуються договорів, все будуть радо бачені в Хінах. Він підніс рівнож і те, що ця воздушна лінія буде мати дуже велике значінє з огляду торговельного.

В ГРЕЦІЇ ДАЛІ ПАНУЄ НЕПОРОЗУМІННЄ.

АТЕНИ, 26. вересня. — Президент республики Кондуріотис приняв делеґацію, зложену з ворогів Венцелоса, яка домагалася поминання дїлового кабінету міністрів, а рівнож нових виборів і зміни системи виборів.

Премієр Кондиліс заявив одначе, що ніякої зміни не буде, а вибори відбудуться в той спосіб, який предбачує конституція. Щоби одначе не закидувати йому партійности, він готов приняти до кабінету для контролі трох міністрів з проти венцелоського табору.

Коротайте з жаґодні! Коротайте з жаґодні.

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС! ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year ... $ 7.00
Six months ... $ 3.75
Three months ... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year ... $10.00
Six months ... $ 5.00
Three months ... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.
На рік ... $ 7.00
На пів року ... $ 3.75
На три місяці ... $ 2.00
В Джерзи Ситі і Заграницею:
На рік ... $10.00
На пів року ... $ 5.00
На три місяці ... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕВДАЧА МЕКСИКАНСЬКИХ ЕПИСКОПІВ

Мексиканский конгрес розглядав сими днями петицію мексиканських католицьких епископів, в якій петенти просили конгрес о зміну релігійних постанов мексиканської конституції. Петиція зверталася проти різкого розділу межи державою а церквою, яку заводить мексиканська конституція, а підписали сю петицію на приказ епископів сотки тисяч вірних католиків. На петицію поклали епископи великі надії; вони сподівалися, що вона внесе незгоду межи членів конгресу, а тим самим розлбє ту суспільну силу, на яку опирається уряд.

Надії епископів завели. Конгрес не то, що не хотів виконувати того, що йому припоручувала петиція, але й навіть не хотів приняти петиції. Коли петицію предложено на денний порядок конгресу, посли з урядової партії сейчас підняли сумнів, чи конгрес може брати під увагу петицію, зладжену на приказ католицьких священиків, які не є мексиканськими горожанами. В цілім конгресі найшовся всего один посол, який заявився за приняттєм петиції, але й він заняв становище епископів, що буцімто епископи є мексиканськими горожанами, але поборював конституцію як несправедливу, бо мовляв вона звертається лишень проти еспанських священиків, а не говорить нічого про англійських або французьких. Всі другі посли заявилися одноголосно за викиненнєм петиції з денного порядку, а кромі сього ще й постановили видати урядовим коштом цілу дебату в справі петиції, щоби мексиканський народ міг з достовірного жерела довідатися, як мається справа з петицією.

Ухвала конгресу є тяжким ударом для мексиканських епископів. Вона роскрила цілу їх організаційну слабість. Що для них повинно бути найбільше болючим, то ся обставина, що всі майже посли, які рішили викинути петицію, се якраз колишні вихованці католицьких шкіл Мексика. Через те й голосованнє послів проти петиції епископів є виразним осудом цілої системи виховання, яку практикується в мексиканських католицьких школах. Голосуючи проти петиції, посли голосували проти своїх колишніх учителів, видаючи в сей спосіб найстрашнійший осуд, з яким лишень учитель може стрінутися.

Програли епископи соромно в конгресі, але програють вони й поза конгресом. Щоби примусити уряд до безоглядної здачі епископам, епископи заборонили своїм вірним торгувати. Сей економічний бойкот тепер теж починається ломити. Народ приходить до переконання, що ним він пошкодить не стільки урядови, скільки самому собі. Загальний занепад бизнесу не вдасться перевести, а до якої міри вдасться, до тої міри пошкодить народови. Чим більше переконується про се нарід, тим більше його огортає неохота вести бойкот далі. Народ починає добачувати, що епископам бойкот нічого не шкодить, і що їм легко було його зарядити. В сей спосіб епископи стали програвати на другому полі. Програли вони тут через брак відповідних організацій своїх вірних, а сих організацій не було тому, бо католицькі епископи все держалися політики розбивати всякі організаційні заходи католиків, зі страху, що така організація колись може звернутися проти епископів.

Лишилася епископам як послідна дошка ратунку інтервенція чужих держав. На сю інтервенцію вони рахували як на певного туза. Головно на Злучені Держави рахували вони, знаючи, які острі суперечки виринають час від часу межи сими урядами, Злучених Держав а Мексика, за такі дразливі справи, як право чужинців до нафтових теренів. Не маючи ні крихітки патріотизму, мексиканські епископи думали, що американський уряд буде що найменче так ворожо відноситися до Мексика, як вони, і не шукаючи довго приток, нападе з армією на Мексико, чи в обороні своїх прав, чи в обороні нібито нарушеної релігійної свободи. Мексиканські епископи не щадили ніякого труду, щоби таку інтервенцію спровокувати. В Злучених Державах виступили послушні католицьким епископам організації з відповідними петиціями й меморіялами до уряду. Однак, уряд Злучених Держав теж зробив мексиканським епископам несподіванку, заявивши, що він уважає боротьбу межи мексиканським клиром а урядом за внутрішну справу Мексика, в яку американському урядови нічого встрявати свої пальці.

Ся лекція патріотизму, дана американським президентом мексиканським епископам, віддай найбільше їх скомпромітувала. В загорілих епископських підсусідків вона викликала враженнє, що еспископи не ведуть боротьби як слід, а в широких масах мексиканського народа вона певно роздула придушену клериканською аґітацією іскорку патріотизму: зі слів американського президента побачили мексиканські маси, яку злочинну роботу взялися вести мексиканські епископи, кличучи американську армію до Мексика на оборону епископських маєтків та привілеїв.

ХТО ЗНАЄ ДРУГИХ ЛЮДЕЙ, СЕЙ РОЗУМНИЙ; ХТО ЗНАЄ СЕБЕ САМОГО, СЕЙ ПРОСВІЧЕНИЙ. ХТО ПОБІДЖАЄ ДРУГИХ, СЕЙ СИЛЬНИЙ; ХТО САМОГО СЕБЕ ПОБІДЖАЄ, СЕЙ ХОРОБРИЙ; ТОЙ, ХТО ВМИРАЮЧИ ЗНАЄ, ЩО ВІН НЕ ПРОПАДЕ, ВІЧНИЙ.

ВІД ВЕРСАЮ ДО ЖЕНЕВИ (1919—1926)

З ПРИВОДУ ПРИНЯТТЯ НІМЕЧЧИНИ ДО СОЮЗА НАЦІЙ.

I.

В Версаю, в 1919 р., Німеччина була примушена підписати мировий договір і признати новий міжнародній лад, який накладав на неї важкі, поад міру важкі обовязки, а позбавляв її всіх прав, які випливають для держави з міжнародного ладу.

Найяркійшим видимим знаком сього було, що Німеччина мусіла признати Союз Націй, одначе була виключена від участи в ньому.

Перед світовою війною — як відомо — не було постійної організації держав. Одначе всі держави, які оставали у взаїмних зносинах, творили т. зв. „сімю націй",*) в якій вони — зі становища права — були рівноправні. Останній раз перед світовою війною виявилося се на другій Мировій Конференції в Газі (1907 р.), де були заступлені 44 держави і де кожда з них, від найбільшої до найменшої, виступала як рівноправна.

Після світової війни „сімю націй" мала обняти постійна організація, Союз Націй. Такий був плян Союзників, переможців у світовій війні. Тільки ті нації (держави) признавалися учасниками міжнародного життя і міжнародного права, які належать до Союза Націй. Закладали Союз націй Союзники-переможці у світовій війні і запросили до нього ті держави, які в війні остали невтральні. Переможені були виключені від участи в Союзі Націй і могли собі тільки заслужити на приняттє до нього. Словом, тільки ті гідні називатися націями, які творять Союз Націй. Инші — се партії в міжнародньому життю.

Так подуманий і заложений Союз Націй мав стати інструментом міжнародньої політики Союзників-переможців під проводом пяти великих держав: Злучених Держав Північної Америки, Анґлії, Франції, Італії й Японії. Вони й назвали себе „les principales puissames allies et associees" („головні союзні і приєднані до союза держави"), щоб уже самою назвою зазначити свою провідну ролю.

Висловом сих тенденцій — пяти великих держав-переможців при заснуванню Союза Націй — була також постанова про склад Ради Союза Націй. На основі арт. 4. Пакту Союза Націй в Раді мали засідати **постійно** представники пяти великих держав, а крім того представники чотирох инших держав, вибрані що-року Зібранням Союза Націй.

Треба зазначити, що через відсутність Злучених Держав Північної Америки в Раді остало тільки чотирох представників великих держав, а число **виборних** представників збільшено в 1922 р. на шість. Такий стан істнував до сьогорічного Зібрання Союза Націй.

Чим далі від моменту перемоги, єдність переможців слабне під впливом потреб дійсного життя. Злуч. Держави Північної Америки не ратифікували Версайського договору власне тому, бо не хотіли піддатися зобовязанням, які на них накладала би приналежність до Союза Націй. Японія звернула свою увагу на укріплення свого великодержавного становища в Азії, зберігаючи невтральність в европейських справах. Італія в фашистськім періоді що-раз менше числиться з Союзом Націй.

Так з пяти великих держав-переможців **формально** остали в Союзі Націй чотири, але **фактично** тільки дві, Анґлія і Франція, старалися спільно вдержати керму Союза Націй в своїх руках.

При сьому політичне значінне Союза Націй обмежується що-раз більше на европейські справи. Не тільки Злучені Держави усунулися, а Японія зберігає невтральність, — як се висше зазначено, — але також британські домінії (Канада, Австралія, Нова Зеляндія, Південна Африка), які є самостійними членами Союза Націй, не хотять брати на себе обовязків, які випливалиби для них з огляду на европейські справи. Се зазначили вони між ин. своєю відсутністю в льокарнських договорах.

Слабне також сила переможців, яким у момент перемоги здавалося, що вони на віки зможуть правити цілим світом. Хоч доси офіціяльно панує догма про незайманість Версайського й инших договорів, — одначе скільки вже тут проломано!

Так прим. головні союзні держави застерегли собі право означити східні границі Польщі. Як свідчить „лінія Керзона", вони хотіли означити їх зовсім инакше, ніж їх означила сама Польща „огнем і мечем". І вони уступили перед волею Польщі!

Так само Литва заняла Мемель, не ждучи вирішення головних союзних держав.

Або такий яркий приклад, як рапальський договір між Німеччиною і Радянським Союзом (1922) чи договір між Радянським Союзом і Австрією. На основі Версайського і Сен-Жерменського договорів Німеччина й Австрія були примушені уневажнити Берестейський договір з Радянською Росією (так само Берестейський договір з Україною!) і не творити на сім місці нічого нового, тільки ждати на рішення головних союзних держав про територію бувшої Росії, а тоді признати ті рішення. Творці Версайського договору уявляли собі, що се вони будуть рішати про долю території бувшої Росії! Та доси вони не мали на се змоги, — і мусять приймати до відомости стан, який творять инші сили. Можна уявити собі, доки Німеччина ждала би на навязання зносин з Радянським Союзом, коли-б була держалася постанови Версайського договору, який зобовязував її ждати на вирішення головних союзних держав. З сього погляду Рапальський договір являється просто **перекресленням** згаданої постанови Версайського договору.

З переможених держав Австрія, Угорщина й Болгарія вже давно стали членами Союза Націй. Вони на стільки малі й безсильні, що мусіли покорятися своїй долі і через те перестали бути небезпечними для керманичів Союза Націй. Через те їх принято „без гомону" в члени Союза Націй.

Инша справа з Німеччиною. Вдержати її на віки в тім положенню, на яке її засуджено в Версаю, показалося неможливим. Перед керманичами Союза Націй стали дві можливости: або помиритися з тим, що Німеччина мусить грати ролю великої держави в міжнароднім життю, примиритися з Німеччиною і запросити її до участи в Союзі Націй, — або довести до того, що Німеччина звернеться до Радянського Союза і разом з ним утворить союз, який може стати небезпечний для того міжнародного ладу, який утворено на Мировій Конференції.

Під сим оглядом дуже повчаюча була **конференція в Генуї** (1922). Скликана для полагодження міжнародних питань, неполагоджених на Мировій Конференції в Парижі, вона замітна тим, що на неї запрошено на рівних правах також Німеччину і Радянський Союз. Та коли показалося, що конференція до нічого не доведе, Німеччина і Радянський Союз заключили союз в Рапалло.

Після невдачі конференції в Генуї минули ще два роки, в яких Франція старалася вести супроти Німеччини політику Версайського договору. Що більше, Франція обсадила Руську область, — що признали незаконним навіть анґлійські коронні юристи.

В 1924 р. при виборах в Анґлії перемогла Робітнича Партія, при виборах у Франції лівий бльок. Мекдонелд став премієром в Анґлії, Ерріо у Франції. Наслідком сього стала можлива **конференція в Лондоні,** на якій управильнено репараційні зобовязання Німеччини супроти Франції на основі т. зв. пляну Доса. На лондонській конференції Німеччина виступала як рівноправний член конференції.

*) В Західній Европі й Америці слово „нація" („la nation", „the nation") уживається на означення держави. Тому організацію держав, задоману після світової війни, названо „Союзом Націй" („La Societe des Nations", „The League Of Nations").

З СЕЛЯНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ.

Вам, лицарям, погибшим за Вкраїну,
Зриваю радісно квітки
І в память мук й страждань ваших
Плету червоні я вінки.
Я понесу я їх через широке поле,
Дрімучий ліс, високі гори,
Туди... де прах лежить ваш на просторі...
Я здійсню ваші завіти й мрії,
Прийду до вас з червоними квітками,
У сяйві сонця золотого
Я ваші чола вславлені вкривати-му вінками

Сергій Д.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ХТО ВИНЕН УСЬОМУ ЛИХОВИ?

Доки др. Назарук не „вилився" був ще з поганської шерсти, доки не поріс в новий, католицький волос, доки не роздумав в котру сторону метнутися за католицьким „джабом", то доти був спокій, і згода між українською еміґрацією в Злучених Державах.

Тоді мав свою честь і Шевченко, і Франко, і Петрушевич, і Кость Левицький, і Трильовський, і наші редактори. Тоді Український Народний Союз робив свою роботу, Провидіннє свою; одні другим не перешкаджали, в дорогу не влазили, одні на других не накидалися. „Свобода" і „Америка" старалися по свому ширити національну свідомість між своїми читачами, пригадували на обовязки зглядом Рідного Краю, попирали Обєднанне, зіжджалися на наради, — і всьо було добре. Мир і згода на цілій лінії. Та чорт — бодай щез — позавидував згоді і єдности нашій і наслав нам доктора. — Дайте собі спокій з Назаруком, — перестерігали уряд Провидіння ті, що його знали, у нього така щаслива рука, що до чого візметься то певно зіпсує. Але чесні наші урядники і радні пішли на упір. Знехтували радою значіших людей, пішли на зустріч епископови і потвердили нового редактора. Поклали свої замашисті підписи, прибили печатку, тай — фертіг! Екзекутива „Провидіння" викидала редакційний офіс ялівцем, щоб по старому редакторови і духом не заносило. підлогу вишурували лугом, познимали старе павутиннє зі стін, сховали портрет Шевченка і Франка до пивниці — і чекали з нетерпеливостю чекали. Аж одної дними, одної години приходить депеша, що вже їде.

Їде, їде — загомоніло на Френклині. Пан доктор вже завтра приїзджають — дає знати катедральний клир менаджерови, а менаджер робітникам друкарняним, а робітники джеґітерови, а джеґітер секретарям, а секретарі бють в дріт до о. предсідателя.

На другий день в Провидінню і в катедрі рух, метушня, радість. Зібрався в комплеті весь уряд Провидіння, поприбігали катедральні священики, ректор духовного семинара, представник Сиротинця, предсідатель кураторів—і поїхали автомобілями на дворець. Пів години перед часом приїхали. — Слухайте, отці і панове, відзивається оден з гуртка, може би привитальну мову сказати? А я думаю — відзивається якийсь з представників — що треба дві мови, одну від катедрального духовенства, а другу від Провидіння. І почався торг. Оден за другим взяли відмовлятися, і стало на тім, що мови не буде на дворци. Ще пять мінут! Ще дві мінути! Вже є трен! Висипалися люде з „трену", а наші мало очей не погублять — так шукають за паном доктором А во йде, йде!

Метнулися усі в сторону дорогого гостя, оден вириває одну валізку з рук, другий другу, і ведуть за під боки до авта. Привезли до палати і передали під опіку владики...

І пішов голос по Америці, що провидінським редактором уже п. Назарук. Всі визирають першого числа „Америки" з під руки найбільше вченого, наймудрійшого і найздібнійшого редактора, і годі діждатися. Звінці випустив новий редактор перше своє число, і „віруо" вшкварив, і плян роботи зложив, і привитав і подякував. Прочитавши отці духовні і їх відсапнули. Аж тепер наша ціецезія піде в гору.

Прочитали і члени „Провидіння" тай думають: аж тепер наша організація піде в рух! Згорда походжає новий редактор по редакційнім офісі, снує пляни в своїй головонці, час від часу поправляє головою, плює в кут, стисне кулак, і заукрюче: Я їм покажу! Розгорощу, на камуз роздопчу, на грібну капусту посічу! Безбожники, хаотики, студенти! Які ми то редактори? Ревюк і Мишуга! І оден і другий Великодної сповіди не відбув; котекти парохіяльної не платить. Я їм покажу!

Вибігає до секретарів. Панове! Кілько „Провидіннє" має членів? — Понад девять тисяч, відповідає секретар. — Девять тисяч? Мало! Дуже мало!

Панове! Я вам кажу; я, Назарук, кажу вам, що до року „Провидіннє" збітує Укр. Нар. Союз!

А от, читайте, що я вже до завтрішного числа даю. Секретар бере до рук і читає:

Гей, люде! Вступайте всі а всі до Провидіння, бо Провидіннє найпевнійша, організація, бо воно стоїть при церкві, а церква вічна!...

І розійшлися ті слова по Америці, а люде, звичайно як люде собі: Провидіннє стоїть при церкві, то, рахувати, не зле. Укр. Н. Союз стоїть коло церкви, то також добре. Ми всі отже за церквою, бо, рахувати, чоловік хрещений без церкви не може бути. Але варто би знати, як би так, дайми на то, урядники „Провидіння" нашу працю розтринькали, то чи церква виплатить посмертне? Чи епископ заложить свої гроші? А воно виходить, що церква, хоч вічна, то таки не відповідає за „Провидіннє" в ніякім випадку. — Та новий редактор не дивився на се, що люде подумають. Він над своїми статтями так глибоко не застановляся. Він писав, бо треба було писати. І чого то він не писав?! Вичислив, кілько килішків випив Шевченко, який то безбожник був Франко, що за хаотик був з Петрушевича, в котрій каварни пересиджував Кость Левицький, одним словом, всіх бив без розбору. А по трох місяцях тої мозольної праці довів новий редактор до того, що:

Епископ Богачевський стратив і той авторітет, який привіз зі собою. Дієцезія валиться, парохії повіддавали, „Провидіннє" стало на мертвій точці, а нарід заворушився. А наш пан Назарук спустив по тім всім з тону, присів, взяв до рук Тому Кемпійського і в покорі виписав золоту думку великого, католицького фільософа: **„Себе ні за що мати, а других завсігди добре і високо цінити, — то велика мудрість і праведність.**

Задивився на редактора і фінансовий секретар тай написав не як то бувало під неділю, а під четвер „посланіє" до урядників відділів і членів „Провидіння", тай каже: „від вас залежить чи „Провидіннє" буде розвиватися, чи буде лиш животіти"...

То ви, пане секретар, аж тепер доглупалися, що розвій організації спочиває в наших руках? Як аж тепер відкликується до нас і кажете нам ратувати „Провидіннє"? Сам уряд затягнув віз в болото, а нас просить тепер витягати вас з болота? А де ви були, як ми протестували, писали, просили і вказували вам де корінь лиха? Чомуж ви уперто нехтували наш голос? Деж ви тоді були? Де був тоді о. предсідатель, духовний управитель, секретарі, касієр? Де були радні, контрольори і ціла управа?

Ми протести слали, ми просили, ми грозили, а ви ухвалювали одноголосно вірнопідданчі заяви і взивали редакторів „Свободи", щоби вони, вбравшися в жовті черевики і фіолетові рукавички, йшли перепрошувати вас. А ми, члени „Провидіння" вдячні „Свободі", що відступила нам з національного обовязку куток в своїй газеті, бо п. Назарук „зафантував" нашу часопись і вигнав нас з нашої рідної хати. І „Свободою" ратуємо нашу власну організацію, в якій є наші і людський гріш!

Придивіться, бодай „приж-мурени ом" вашому рекордовому звітови, і чи не впаде вам в око, що всіх членів з кінцем червня 1926 р. було 9970, і всіх з кінцем липня остає 9970? Чи се має бути свідоцтво зросту „Провидіння" як це нам ви заповідали? Не робіть но ся, отці і панове урядники, „тамуватими"; не кивайте головами, бо ви присягали не ділати нічого на шкоду організації. Як не хочете ратувати організації — то дуже зле; а як не потрафите, то зрезиґнуйте, а на ваше місце прийдуть такі, що схочуть і потрафлять завести лад в „Провидінню". — Або — або!

Союзовець і член „Провидіння".

ПО КОТРИЙ СТОРОНІ СТОЇТЬ ШИКАГО.

З нашого міста чомусь досі мало було голосів читачів, тому мігби дехто подумати, що ми стоїмо по стороні рутенства й конкордату. Тому я почуваюся до обовязку написати сих пару слів, щоби ствердити факт, що й шикаговські Українці стоять за свідомою українською стороною та боремося проти ляцького кнута, що досягає нас аж на чужині.

Епископ Богачевський дався нам пізнати дуже скоро. Як лиш він приїхав до Америки, зараз завитав до Шикаго. Наші доктори сейчас проголосили його батьком українсько-

го народа, та скликали народ до церковної галі поклонитися йому. Народ зійшовся численно, щоби послухати того батька народа. Наші доктори й священики величали його в його присутности, а народ бив оплески, бо сподівався, що епископ справді представить йому, як наш народ у старому краю бореться проти лящького наїзду. Кождий насторожив уха, щоби не пропустити ні слова з епископських уст. Тимчасом єпископ підвівся з крісла, махнув на оплески головою і знова сів.

Та се ми йому могли дарувати, що він до нас не хотів говорити, але не можемо ми йому дарувати того, що він не хотів говорити тоді, коли його обовязок, як голови української католицької церкви, казав йому говорити. А було се на евхаристичнім конгресі, коли польський епископ казав, що українська католицька церква вже скінчила свою службу. Зачуваємо, що богато українських священиків не вдержало тоді й виразно домагалося від епископа запротестувати проти сього виступу польського епископа проти української католицької церкви, але епископ уперся й проти польського епископа не важився й писнути одно слівце.

На сьому його пізнали шикаговські Українці, що він має відвагу вчити нас покидати назву України, нападати на наших великих людий, похвалювати конкордат з Польщею, але не має відваги станути в обороні нашого народа. Він уміє нападати на наших геніїв, закидуючи їм напад на українську католицьку церкву, а не має відваги відповісти фактами на доочну напасть польського біскупа на сю церкву.

Коли епископ не хотів станути на чолі народа, що тепер збирається вимітати варшавське сміття з української церкви, то най він відтак не нарікає, як народ вимете варшавське сміття самий, а зі сміттям вимете й тих провідників, які мали церкву боронити, але не боронили.

П. Підлісний, Шикаго, Илинойс.

ТЕАТР І ШТУКА.

СЕН КАРЛЬО ОПЕРА В НЮ ЙОРКУ.

Другий тиждень оперних вистав в Сен Карльо Опері, яка дає вистави при 62 вул. і Централ Парку в Сенчурі театрі в Ню Йорку, стягнув велике число любителів музики. Театр весь час був видроданий, а всі вистави відограно з такою запопадливістю, що задоволює навіть найвибагливійших слухачів.

Солісти як жіночі так мужеські це співаки першої якости, справдішні артисти, які грають і співають чудово. Між артистками подибуємо такі сили світової слави як Гледіс Аксман, Саройя, Ада Сальорі, Якобо і Тіна Падждзі, а між співаками такі імена як Онуфрей, Тафуро, Конаті.

Компанія має рівнож і чудовий балет, який виступає майже кождого вечора. Балетмайстром є п. Свобода, а першою артисткою в балеті відома Мисс Юрева.

Імпресаріо компанії Фортуне Ґалльо задержить оперу ще один тиждень в Ню Йорку, а опісля виїде з нею на виступи до Бостону, Филаделфії і Пітсбурґу.

Той послідний тиждень повинні тепер використати всі ті, що любуються в серіозній музиці і хочуть почути дійсно артистичну виставу, яка залишить в них цілком певно як найкраще враження. Ми Українці повинні ходити на того рода оперні вистави, бо самі ми співучий з природи народ. Тут будемо мати нагоду пізнати, як виглядає правдива штука і дійсний артизм. Тимбільше, що ціни вступу умірковані. На всі инші вистави в Ню Йорку треба платити більшу суму за тикети як на вистави до Сен Карльо Опери.

З українського життя в Америці.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Відгомін „Злученого Концерту".

Уже майже два тижні минуло після „Злученого Концерту" Українського Хору ім. Ол. Кошиця і співака-артиста Гліба Шандровського а прекрасні мельодії української пісні ще й досі згучать в памяти присутніх на сему концерті.

Хор, який під орудою талановитого дирігента п. І. Лямпарта відкрив програму концерту точно о 8.30 год. вечером своїми ріжнокольоровими українськими строями уявляв зі себе великий букет квітів, який давав присутній публиці аромат душі українського народу — українську пісню. Перші гучні акорди пісні „Через поле широкеє, чи за море глубокеє" відразу заставили присутніх забути своє щоденне життя на чужині і — перенестися думками в далеку від нас нашу рідну землю — дорогу нам всім Україну, де надпливає плакуче свою душу в сих прекрасних мельодіях.

Від початку до самого кінця програми Хору гарне виконання пісень чим раз, все більше захоплювало публику, котра нагороджувала великими оплесками співаків і дирігента за їх тяжку працю. П. Свистун дуже гарно відспівав сольо канту Почаївської Божої Матері.

Загальна програма сего „Злученого Концерту" складалася з двацяти точок, з яких половину виконав своїм чарівним сольовим співом відомий наш артист-співак „Basso profundo" Гліб Шандровський. Філаделфійські Українці перший раз мали нагоду почути сего знаменитого співака, котрий своїм гучним і рідким по кольору голосом пробив собі артистичний шлях на американській сцені, де здобув собі імя як: „Famous Ukrainian Singer „Basso profundo Glib Chandrowsky". (Такий підпис був під фотографією п. Шандровського в американському часопису „Philadelphia Public Ladger"). І дійсно п. Шандровський є великим і знаменитим співаком на американській сцені, тому, що в свойому співі окрім самих високих басових нот дає такі глибокі низи, котрих в сольовому співі ми то сего часу не мали нагоди чути.

В своїй програмі п. Шандровський дав три відділи пісень: 1) Українські клясичні пісні, 2) Чужоземні пісні (французькі і американські) і українські народні пісні. Всі ці пісні були знаменито підібрані по програмі і по виконанню залишили по собі глибоку память у слухачів, котрі за кожну пісню і за кожний вихід п. Шандровського витали його громовими оплесками. Особливо припав до вподоби численним слухачам третий відділ українських народних пісень, де п. Шандровський вклав всю свою душу в пісні „На чужині загибаю" і у веселих піснях „Віє вітер", „Кулик чайку любив", „Ой щось дуже загулявся" і др. Свою програму п. Шандровський виконував дуже строго і завзято не хотів повторювати пісень, не дивлячись на громові оплески і крики публики „biss", але слухачі все-таки заставили п. Шандровського повторити народню пісню „Кулик чайку полюбив", котру співак сам вклав для свого голосу з чудовими музичними ефектами, де своїм низьким басом кінчає „ще, ще, ще".

Акомпанував п. Шандровському на пяні дуже добрий пяніст п. С. Кушнарев, котрий відограв прекрасно два своїх соля на пяні.

По закінченю своєї програми п. Шандровський зробив для публики чудову несподіванку: під акомпаніямент Хору, який уявляв з себе живу картину, виступив в українському костюмі, захарактеризований як старенький дідусь і віддеклямував „Чернець" Шевченка, де під чудесне тихеньке „murmurando" Хору оповідав про те, що колись було в Київі на Подолі. Се артистичне оповідання могутнім голосом п. Шандровського так глибоко запало в душу українських слухачів, що багато з них плакали як малі діти.

Програма концерту закінчилася дуже бадьорим співом Хору і п. Шандровського „Ще не вмерла Україна". Після концерту запрошений фотограф відфотографував присутню публику і артистів на памятку такого славного і незабутнього концерту.

Гість.

—o—

ВІЛКС БЕРІ, ПА.

Українці орґанізуються фінансово.

І в нашім місті знайшлася ґрупа таких Українців, які пішли вкінци до голови по розум і взялися до орґанізації Українців на економічнім і фінансовім полю. Нас Українців буде тут до 4.000 але дуже мала частина має свої власні доми, бо мало має настільки гроша, щоби задоволити банк та добути морґеджі. За ініціятивою громадян Корпана, Бойка, Музики, Жуковського, Бутидевича, Кондратовича і других відбулися збори в справі заснования Бандиґір Лон Ассосіейшен. В той спосіб хотіли ініціятори дати початок тому, щоби наші гроші не йшли до рук визискувачів, а лишалися в наших руках та щоби наші люде мали свою інституцію, яка допомагалаби їм в їх фінансових потребах. Бо є Українці, які працюють по чужих фінансових інституціях і до тих інституцій стягають наші капітали, але пожитку для наших людей з тих інституцій нема ніякого. Тисячі Українців в Америці завдячують нашим українським Биддинґ Лон Ассосіейшен, що мають свої власні доми. Те саме думаємо осягнути і при допомозі нашої інституції.

Всі Українці місцеві і позамісцеві повинні заінтересуватися сею інституцією і старатися так як другі, щоби при помочі тої інституції до десять літ мали свої власні виплачені доми, виплачуючи їх нічим иншим а тільки рентом. До сего часу за нашу працю купували доми другі, а ми були в комірнім. Тепер будемо старатися повести справу инакше.

Іван Бойко.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Сим повідомляється Предсідателів, Секретарів і Касієрів всіх Товариств, Братств і Сестрицтв в Джерзи Сити, Н. Дж., а іменно: Тов. Укр. Ам. Дем. Клюб, ім. Лисенка, Молодечий Клюб, Українська Січ, Вільні Козаки, Івана Франка (Полит. Клюб), Дарахівщина, Народний Дім (гора міста), Будівельне і Позичкове, Просвіта, Свобода, Народний Дім (долина міста), Сестрицтва: Пресв. Діви Марії і Непорочного Зачатия; Братства: св. О. Николая, св. Івана Хрестителя, св. Петра і Павла, св. Володимира, св. Михайла, св. Андрія (нове), що в ПЯТНИЦЮ, дня 1-го октобра вечером відбудеться другий з ряду дуже важний мітинґ представителів висше згаданих Тов. Бр. і Сестр. в Народнім Домі (гора міста), 387 St. Paul's Ave., Jersey City, N. J. Початок мітинґу о год. 7-ій вечером. На мітинґу мають бути полагоджені справи, як: Концерт в память Івана Франка, Свято Першого Підпислиста, та инші дуже важні справи нашої Громади. Комітет здасть звіт зі своєї діяльности в повисших справах. На мітинґу крім урядників, будуть запрошені і гості. Пожаданим є, щоби кожде Бр., Тов. і Сестр. було заступлене на сім мітинґу. Памятаймо, що в лучности сила громади. Проситься прибути на означений час. 225-6

Петро Мацийовський, міст. предс.
Григ. Кринецький, рек. секр.

МИТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Повідомляю членів відділу 97 У. Н. Союза, Тов. Ів. Хрестителя, що від дня 28 вересня, 1926, замешкую під новою адресою. В справі відділу і всяких інформацій прошу удаватися ні новою адресу, як слідує: Михайло Припхан, 94 Madison St., Passaic, N. J.

НЕЧУВАНЕ.

Команда 52. кресового полку піхоти, який 28 липня ц. р. прийшов до Денисова на 6-тижневі вправи, заборонила від 31. VII. виходити в поле від год. 6 рано до першої в полудне, бо війско вправляється в стрілянню острими набоями. Висланій в тій справі депутації відповіджено, що виданого зарядження зміняти не можна, бо війско мусить вистріляти означене число патронів. Найвисше замісць полудня може команда перенести заборону на пополудневі години.

Нарід в розпуці, бо жнива далеко ще не скінчені. Декуди ще й жита стоять на пни, пшениця щойно розпочата, ячмінь лежить на покосах, а овес ще доспіває. Цілотижнева слота припинила роботу, а тепер військова заборона не допускає збирати з поля.

Дня 2. VIII. замісць жати, косити, мешканці Денисова згортали болото по вулицях села, щоби офіцирам сухо було ходити до касина. А податкового екзекутора щойно не видати. Чим же цей селянин заплатить податок, якщо військові власти не допускають збирати і тої решітки жнив, які заповідались чудово, але внаслідок спек і злив збіжжа запалились, а гробний вимолот обіцяє 60 кг. жита, а 30 кг. пшениці з копи?...

Навіть в часі війни кожде військо помагало населенню збирати хліб з поля, а в часі мира роблять собі стрілянину в самі жнива. Чиж військових вправ не можна відложити до половини серпня, щоби військо не толочило збіжжа?

Ось як виглядає поміч рільничому населенню. Гарна господарка!

Не шкодить.

Господиня: (вихвалює при винаймі мешкання): У цій кімнаті мати-мете сонце навіть уже раненько.

Студент: То ще нічого не шкодить, я буду спускати занавіси.

ЯК ОКУР АЗАН СТАВ В АМЕРИЦІ АДУКАТОМ

Пан меценас сидів за своїм бюрком і думав. Саме покінчив він з одною політичною орієнтацією і роздумував над новим заняттєм. Свою увагу спинив він в той спосіб на особі Владики, який недавно приїхав в Америку. Пан меценас своїм чутким носом сейчас зашюхав, що з його приїздом тут зачнеться якийсь процес. „Цікаво, хто зголоситься до мене перший?" подумав і нервово задрожав, неначе кінь перед перегонами. „Скільки в мене енерґії! Аж страх подумати!... а все це не прийшло мені легко. Я перестудіював всі противорічні собі світогляди всіх фільософів світа і побачив, що всі вони можуть бути добрі. Треба лише вміти поставити себе в ту точку, з якої глядить даний фільософ. І я навчився сеї штуки. Я потрафлю перескочити з одної точки погляду на другу зі зручностю акробата і перед силою мого аргументу не встоїться ніхто, хіба який хаотик. Так, я духовий акробат, я тип того інтелігента, що його так прекрасно змалював Лигинський. Пожалюйте ті, що прийдуть до мене за пізно".

Меценас взяв кусень твердого паперу і вправленою рукою виписав кирилицею вивіску: „Адвокат Окур Азан — спеціяліст в справах національних і в чужих світоглядах" — і прибив на дверах своєї канцелярії.

Вернувши до хати сів він у крісло, а гадки його сейчас полинули в далеке минуле, аж у маленьке місточко Золочів, в якім він колись ще як ґімназіяльний ученик орґанізував з другими товаришами тайні кружки самообразовання та перймався ідеями Франка. „Який я був дурак! Це все були лиш бомблики" — подумав тепер меценас. Та в той момент хтось застукав до дверий. Пан меценас зірвався відчинити двері і по хвили до його канцелярії ввунулася росла постать Владики.

Після церемоніяльного привитання і виміни кількох намащених компліментів, почалася між ними ось така розмова:

„Я приїхав сюди з важною місією, — почав Владика — а що ви звісні зі своєї мудрости по обох боках океану, я постановив звернутися до вас з проханням помочи мені в тій справі".

Пан меценас вдоволено закашляв.

„Хоч я Владика візантійський, але на жаль я вийшов з рутенського народу і доля того народу лежить мені дуже на серцю. Той нарід безбожний, не слухає, що ми говоримо і мені керваниться серце, що по смерти всі вони підуть до пекла. Вони недовірки: Замісць вірити свято в то, що ми говоримо, вони менше вірять а більше роздумують над тим. А хиба може чоловік повірити в то, що ми говоримо, коли почне над тим роздумувати?... Ми вже думаємо за них над тим, що говоримо, а вони мають лиш слухати", — закінчив енерґічно Владика.

„Це легко перевести" — замітив адвокат. — „Я мав недавно подібну справу з гетьманом. І пішло як по маслі. Правда, з тисячної орґанізації остало лиш кількох членів, але це дрібниця: Краще кількох порядних, як тисяча ледащих".

„Друга справа, це наші священики", почав знова Владика. „Уявіть собі: католицькі священики мають жінку і рідню! Цеж сором перед Римом. Римови потрібно жовнірів, які би з тілом і душею віддалися католицькій церкві і боронили її інтересів. А хиба може жовнір добре боротися, маючи під боком рідню? Рідня — це атом маси і як атом має всі прикмети маси. В часі мира вони ще можуть балянсувати між Римом а народом. Але в часі забурень, коли може виринути питання: Добро Риму, чи добро народу — то вони рішучо схиляються на бік народу, бо вони є його атомом".

„Себто, ви думаєте завести тут целібат?" — спитав адвокат.

„Егеж".

„Це піде як по маслі".

„Не лишень целібат" — сказав півголосом владика, розглядаючися з езуїтським недовірям по кімнаті — „але і зелізний клерикалізм".

При тих словах він стиснув свій товстенький кулачок, який, до речі кажучи, подобав більше на пухненьку булочку, ніж на зелізо.

„І це піде як по маслі" — втрутив знова адвокат.

„Не вже?"

„Впевняю вас".

„А як?"

„Бачите" — почав адвокат, зачерпуючи глибоко віддику — „проклятім двацятого віку є це, що через книжки, ґазети, фільми, радіоапарати і штуку — індивідуальність одиниці дійшла до кошмарних розмірів. Щоби підчинити якийсь колектив під своє „я", даний провідник мусить взнестися високо понад тим колективом. А це в нинішних часах не так легко, коли кожда одиниця високо літає. Я це з власного досвіду знаю. Блаженні були часи середновіча; тоді таких великих вимог не було. На наше щастє, наш нарід під тим зглядом стоїть далеко позаді других народів. І хоч відбіг трохи від середновіча, то всеж таки не так далеко, щоби не можна було його тамтуди знова завернути.

„Коли одна нація підібє другу і знищить її культуру, тоді маси підбитого народу зливаються неначе їж в клубок і своїми колючками бороняться перед чужою культурою, заховуючи в цей спосіб своє національне обличя. Той самий случай був з нашим народом, який пролежав в клубку пасивности пару сот літ і пробудився кількадесять літ тому з тою самою душею з якою заснув, себто середньовічною душею. В Галичині його розбудив Шашкевич рідним словом. Але це ще не біда, що нарід розбудився. Він міг прекрасно знова заснути, якби на наше нещастє не прийшов був Франко, який не дав йому знова заснути. Отже бачите, Франко винен за теперішне моє і ваше нещасне положення. Знищіть Франка, заспівайте народови рутенську пісоньку, а він знова звинеться в клубок і засне, неначе мала дитина. Тоді і священики, стративши опір в народі, стануть покірними ягнятами і тоді вашому і мому царству не буде кінця".

„Франко, Франко... — почав знова Владика. — Я чув щось про нього. То він той анатема, що наробив нам стільки лиха! Кажете знищити його, але як? Нам не личить виконувати атентату. Впрочім, це небезпечно".

„Та він вже помер десять літ тому".

„Помер? Так чомуж його тепер нам боятися?"

„Але він лишив ще книжки, свої твори, які страшнійші за нього самого".

„Значить, треба знищити його книжки, але як? Нині це важка справа. Ох, коби то середні віки!"

„Нічо" — успокоював адвокат — „він бачите, був атеїст".

„Атеїст?" — залякано повторив владика.

„Егеж, атеїст. Ви ужийте свойого авторітету і заборніть вірним читати його твори. Назвіть його еретиком, безбожним, грішником і ще там чим хочете, а нарід повірить. Наш нарід прецінь не відбіг далеко від середновіча, і ще вдасться з ним зробити те, що захочемо. Цеж прецінь буде говорити сам Владика, князь церкви".

„Чудово!" — скрикнув радісно Владика. — „Ви так говорите, неначе би ви самі були справедливий католик".

„Я ним і є, — віповів гордо адвокат.

„Не вже?"

„А як ви думаєте Владико? Чи міг би я братися за це діло, не поставивши себе в положення католика?"

„А вжеж, що ні", — згодився Владика.

„Коли ви вже такий добрий католик, то мабуть і без коштів зробите те діло, от так на хвалу Божу".

„То вже тяжша справа" — сказав схвильований адвокат.

„Вам Бог за це заплатить".

„Бачите, Владико. Чи ви думаєте, що я такий дурень як другі?"

„Ну, та як вже не можете, то не можете. Я заплачу вам за сю роботу сто долярів".

Меценас невдоволено покрутив носом і відповів:

„Бачите, я вам сказав, що це піде як по маслі, але в дійсности мене жде важка праця і боротьба. Однак це вже моя така вдача: ніколи не нарікати, а мужно зносити всякі труди. Возьмім наприклад таке: Папа, як вступив на престол, сейчас післав папське благословення для польської армії. Наші вороги сейчас собі те нагадають і закричать:

„Польська армія грабила наш край, палила наші оселі, мордувала наших батьків і насилувала наших сестер, а Папа благословить її. А з релігійного боку скажуть: Папа є намістником Христа, а Христос говорить: „Ваше оруже — є слово Боже".

„Дам двіста долярів" — сказав Владика, але меценас і тим не вдоволився і почав далі:

„Рим накликує духовенство до політики. Рим заключив з Польщею контракт, звісний під назвою конкордату, силою якого віддав нашу церкву Полякам під ті шовіністичні експеріменти. Рим ломить закони греко-католицької церкви. Хоч я очевидно в це все не вірю, але наші вороги будуть про те кричати".

„Дам триста долярів" — згодився Владика, але меценас тягнув далі:

„Ви знаєте, що на Евхаристичнім Конгресі Папа заявив через свого кардинала Бонцано, що по італійськім народі для нього є польський нарід найдорозший. Це знова дасть нашим ворогам потрійний аргумент і вони будуть кричати:

„Христос казав, що перед його намісниками мають бути всі рівні! Коли у Папи наші вороги стоять на другому місці, то на якому місці стоїмо ми?" — А вам скажуть: „Чи бачите? Папа, який є головою всіх католицьких церков, не боїться прилюдно заявити, що найдорозшим йому народом є таки його рідний нарід. А ви хоч є виключно українським Владикою, виявляєте себе рутенським і візантійським Владикою".

„Дам чотириста долярів" — з тяжким серцим протягнув Владика, але меценасови і цего було мало.

„Бачите, і з Франком не піде так легко. Він вже дуже вкорінився в душі широких мас і треба дуже голосно і рішучо і вперто твердити, що він шкідник, щоби ті маси в те повірили. При тім попаде і мені і вам і Римови. Наші вороги вновь закричать: „Бійтеся Бога, люде! Так Рим окликав святою Жанну Д'Арк, французьку воєнну героїню, яка ні з вірою ні з церквою не мала нічого спільного. Цілком з політичних причин, щоби підняти духа у Французів, канонізував її і каже нам до неї молитися. І ніхто з нас не противився тому. А тут кажуть нам оплюгавлювати і проклинати найкращого народного діяча, який стільки заслужився у відродженню нашого народу в Галичині, що Його імя майже з тим відродженням ідентифікується".

„Дам пять сот", — заявив з розпукою Владика, — „але більше не можу".

„Та це не о гроші йде річ, Владико, а о народну справу. Ну, але за пять соток я вже візьмуся за те діло і повірте мені, що я доведу його до кінця. Доведу не за гроші, але з патріотизму" — заявив меценас.

„Доведіть, доведіть. Я вас дуже о те прошу. Хай буде благословенний ваш труд, — доповів Владика і зі страху, щоби меценас не нагадав ще яких аргументів, опустив канцелярію.

А Окур Азан взявся до роботи, щоби показати всім, що коли він кому наймається, то служить йому вірно.

Є. Лукович.

Ню Йорк.

Зміна.

Лікар: Ви рішучо виглядаєте ліпше, ви певно послухали моєї ради, пошукали зміни?

— Так, я вас послухав. Вишукав собі иншого лікаря...

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ дім 8 кімнат і три доти в Ню Джерзі, близько великих фабрик; як Стандард Оил Ко., і близько стації Пенсилвенія, школа зараз коло дому. Ціна $5,000, готівкою. $2,400. Голоситися до: 225-7

М. ПАНЧЕНКА,
1383 Park Ave., New York City.

НА ПРОДАЖ.

Фарма 96 акрів, 50 орної землі, решта ліс і пасовиско, дім на сім кімнат, стодола, возівня, курники та інші заудовання. До школи, почти, молочарні і зелізничої стації одна мілі, 11 коров, 1 кіївка, 2 гарні коні, около 1000 курий, ся машинерія, якої тільки треба на фарми, є засіяно 5 акрів пшениці і весь збір, можу продати зі всім, або саму фарму. Агентів виключається.

По близші інформації голоситись листовно або особисто до: 225

MICHAEL MARCHEWKA,
Tioga Center, N. Y.

ФАРМА на продаж. 300 акрів, 10 кімнат дім, дві стодоли і другі забудовання, 100 акрів орної землі, решта ліс і пасовиско. Ціна $3,000, готівкою $1000, решта на сплати.

Фарма 7 акрів за $900, $450 готівкою, а решта під сплати. 5 кімнат дім, стодола, курник, 5 мінут ходу до стації і міста.

Фарма 182 акрів за $2,400, сам ліс варта більше. Пишіть по катальог, маю більше фарм. 216-25

R. B. MAYNARD,
CENTERVILLE, PA.

$450 ГОТІВКИ.

Се все, що потребуєте, аби купити виріст від властителя новий однофамілійний дім з всіма улішшенями, огрівание, лота 50x100, ціна $4,750, решта як рент. Блок до трамваю, школи, озера в парку, де можна безплатно купатися, 5 хвиль до фабрик і крупецких заводів, де вже повно роботи. В місци і в 5 дооколичних містах все забудовується, 35 хвиль до Нью Йорку. **Властитель MACDONALD, 206 Broadway, Room 244, New York City.** 222-34

МАЛА ФАРМА за $50 завдатку, $8 місячно. New Brunswick — 16.000 кв. стіп. Ціна $395. Добра земля для ярини і курий. Пять хвиль від стації, близ від школи і склепів, близько фабрик. Голоситися до: **Hamilton Realty Company, Room 713, World Bldg., 63 Park row, New York City.** 200—

МАЛИЙ ФІЛЬВАРОК в Галичині на продаж. Подільсько земля. В селі Кубчинцях коло Тернополя, почта і зелізнича стація в місці, на продаж 60 моргів поля в однім кавалку і ціле господарство, на яке складається: муровиний мешкальний дім критий блахою, із 7 кімнат, кухні і пивниці, всі господарські будинки, город і сад. Земля дуже врожайна, чорнозем. Власник до кількох літ відробить весь вложений капітал. Ціна $9,300. Голоситись до **СВОБОДИ, 83 Grand St., Jersey City, N. J.** 209-12

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД РОБІТНИКІВ УКРАЇНИ.

Всеукраїнська Рада Професійних Союзів провела обслідування національного складу працюючих України.

Обслідування охопило значну кількість робітників найманої праці на Україні. ВУПРС обслідувала підприємства з кількістю 1,112,670 працюючих із загальної кількости 1,585,912 по всіх підприємствах України. Підчас обслідування розпитано на підприємствах 993.457 працюючих, цеб-то 62.6% до загальної кількости на 1. квітня.

Із усіх обслідуваних у середньому 49.9% працюючих вважають себе за Українців, 31.6% — за Росіян, 12.8% за Жидів, 5.7% — за инших. Ці дані в окремих округах дуже відріжняються. Так коли взяти процент Українців по окремих округах, то будемо мати такі дані. Найбільший процент працюючих, що вважають себе за Українців, помічається в Старобільській окрузі — 85.1%, далі в Сумській окрузі — 84.4%, в Ізюмській — 81.1%, в Ніженській — 79.6%, в Лубенській — 77.7% і в Полтавській 72.2%. Найменший процент Українців одмічається в Одеській окрузі — 23.9%, за нею йде Сталінська округа — 29.5%, Дніпропетровська — 32.4%, Луганська — 37.8%. Маріупільська — 41.9%, Мелітопільська — 41.4%. АМСРР — 45.4% і Харківська окр. — 47.5%. В останніх округах процент Українців наближається до 50 або перевищує 50%.

Що ж до кількости працюючих, що вважають себе за Жидів, то на першому місці стоїть Білоцерківська округа, де вважають себе за Жидів 35.5%, Бердичівська — 29.6% і АМСР — 25.3%.

В профспілках найбільший процент працюючих, що вважають себе за Українців, помічається в групі транспорту та звязку 64.6%, при чому у залізничників вважають себе за Українців — 69.1%, у водників — 52.8%, у спілці міського транспорту 47.5%, і натзвязку — 71.8%. У групі звязку та транспорту вважають себе за Росіян 25.8%, за Жидів — 3.9% і за инших — 5.7%. Окремо стоїть група працюючих по лінії спілки Робземліс, де вважають себе за Українців — 74.5%.

Група розумової праці дає такі цифри: Українців — 52.4%, Росіян — 20.7%. Жидів — 21.4% та инших — 5.5%. На першому місці в цій групі що до українського складу йде спілка Робос 64.9%, далі Радторг службовців — 51.9%, медсанпраця — 41.8%, Робмис — 23.7%.

Нарешті треба одмінити розподілення працюючих за національними ознаками в індустріяльній групі. Тут пересічно вважають себе за Українців 41.6% працюючих, за Росіян— 40.6%, за Жидів — 12% і инших 5.8%. Найбільшу кількість Українців дають цукровики — 68.4%, далі йдуть папірники — 59.4%, хеміки 48.6%, деревообробники — 45.6%, металісти— 44.9%, харчовники — 44.6%, текстильники — 42.3%, будівельники — 41.3%, гірники — 35.7%. Найменше Українців серед робітників швацької промисловости — 13.3%.

ВПИШІТЬСЯ
ДО
УКРАЇНСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ШКОЛИ
НАУКА БЕЗПЛАТНА
почтою за зворотом коштів пересилки.
ГОЛОСІТЬСЯ СЕЙЧАС.
Адреса:
UKRAINIAN COMMERCIAL SCHOOL,
1434 N. Leamington Avenue,
CHICAGO, ILL.

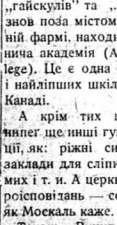

Коли маєте
ХАТАР МІХУРА
або
МОЧЕВИНУ
БІЛЬ
попробуйте
SANTAL MIDY
Продаєсь у всіх Аптиках.
Дає скору пільгу

ВДАВАЙТЕСЬ ДО СПЕЦІЯЛІСТИ ПРАКТИКУЮЧОГО 32 ЛІТ У ВАШИХ НЕДУГАХ.
Без ріжниці, як застаріла Ваша недуга, я Вам поможу.
Хронічні недугти мущин і женщин лічу успішно модерними методами.
ДАЮ СКОРІ РЕЗУЛЬТАТИ у всіх недугах нервових, шкірних, кровяних, нирковых, мочевих, ревматичних, геморойди та недугах кишок.
Мої оплати умірковані, включючи особисті оглядини при кождій візиті. X-РЕЙ і хемічна аналіза.
ПОРАДИ І ОГЛЯДИНИ ДАРОМ.
DR. KOLER, 638 PENN AVENUE, PITTSBURGH, PA.
Український Лікар.
Години: Денно 9. рано до 8. вечер; в неділі від 9. рано до 2. пополудни.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недугти мущин, женщин і дітий.
Найнодерніші електричні апарати.

ВДАВАЙТЕСЬ ДО СПЕЦІЯЛІСТИ ПРАКТИКУЮЧОГО 27 ЛІТ У ВАШИХ НЕДУГАХ.
Без ріжниці, як застаріла Ваша недуга, я Вам поможу.
Хронічні недугти мущин і женщин лічу успішно модерними методами.
ДАЮ СКОРІ РЕЗУЛЬТАТИ у всіх недугах нервових, шкірних, кровяних, нирковых, мочевих, ревматичних, геморойди та недугах кишок.
З-ігзамінуйте вашу кров.
Мої оплати умірковані, включючи особисті оглядини при кождій візиті. X-РЕЙ і хемічна аналіза.
ПОРАДИ І ОГЛЯДИНИ ДАРОМ.
DR. LOUIS ZINS, 110 E. 16th ST. NEW YORK, межи 4th Ave. і Irvington Pl.
Години: Денно 9. рано до 8 вечер; в неділі від 9 рано до 4 пополудни.

HOLLUB'S PHYSIO-THERAPEUTIC TREATMENT PARLOR.
Здоровля! — се Ваш найбільший скарб.
Електричні і ручні масажі, зільні купелі, гоючі електричні лямпи, медична гімнастика і другі всякого рода електричні лічення. Приватні поради здоровля для женщин. Доктор в офісі. Години: 9—12; 1—4 для женщин; 5—9 вечер для мущин. В неділі від 9—2 для мущин.
Адреса:
801 — 45th ST., cor. 5th AVENUE, BROOKLYN, N. Y.
Tel.: Windsor 0930.

ХМАРИ
повість
Івана Нечуя-Левицького.
Ціна $2.00.
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЖНИВА НАД СТРИПОЮ.

Пойду бувало в місто, то аж заздрість мене бере, що влада так точно перестерігає приписаних законом годин праці для купецького стану. Колиж то для тебе, хлопе, прийде час спочинку? Коли то скажуть тобі: „Годі так носом в роботі пороти! Спочинь хоть трохи!"

І моє бажання сповнилось несподівано скоро. Подумали і про нас хліборобів, щоби ми не запрацьовувались. Несподівано ограничили нам день робочий. І то не колинебудь, але в самівскі жнива.

В суботу перед св. Мокриною раненько вибрались ми зі старою в поле. Я з косою докошувати насіяного жита, жінка з доньками мала жати пшеницю.

Так не дійшли в поле. Зараз за селом здержали нас жовниці і казали вертати домів на спочинок аж до першої години сполудня, бо військо вправляється в стрілянню. Я аж зрадів. Господи, слава Тобі! Тай дай Боже здоровля панам, що вретшті придумали і хлопів спочинок. І то в саму пору.

Ви знаєте, яке цего року жниво? Сподівались ми на Поділлю урожаю першого по війні. Душа радувалась дивитися на лани жита і пшениці в часі цвіту. Але потім прийшли спеки, тучі, град... Припекло сонце, збіжжа присмалило. Тучі поприбивали до землі, повикручували. Не знати, куди братися: чи жати, чи косити. Два дни косили пів морга аж спина тріщить, аж земля від проклонів здригається. Бо не сила, щоб не заклясти при такій мозолі.

А тут ще слота. Вже то та свята Мокрина ніколи свого не дарує. Далиб її день в зимі, а то ні! в самі жнива. Мочить нас тай мочить. І то, що на покосах, і то, що в копах, і конюшину в копицях. Нема дня, щоби не змокнути в полі.

- Чиж не радуватися, як в таку погану погоду кажуть лишити страшно тяжку працю в поли і спочивати до самого полудня?... Можна панам цілий рік можна хлопови бодай в жнива до 12 години поспати. В 12 вставай, снідай, а в першій: до роботи! До вечера часу доволі. Ще добре руки зболять від сегорічних жнив.

А як полудни ще св. Мокрина дощику дасть, то спочивати будемо до вечера.

А там пшениця жде серпа. Але добре й так, чого полягла від дощу? Нам і не спішно до неї. Ні до ячменю, що вже вріє на покосах...

На нас спочинок прийшов. Най і хлоп знає, що живе.

Гадаєте, що може карна експедиція? Боже борони! Ми вже своє відбули. Тепер ми спокійні горожане. Але оттак дав Бог гостей. Щоб скучно не було в „огірковий час". Зародилось в селі. Най знаєм, за що податки платимо.

І огірків дасть Біг. І в поле не йдемо до полудня. І порядок в селі.

Замісць з серпами по полю товчися, ми лопатками болото по вулицях згортаєм. В самі жнива... Щоб сухо ходити було до касина панам. Не смутись, обивателю. За тебе не забудуть.

Пан Податковський певно вже теж вози лаштує в дорогу.

Може ще що хопиш з поля, як минеться двотижневий примусовий спочинок. Бо податок це перша річ! А передновинком не журися. Навчися спочивати в самі жнива, то і дальшу часть року переспиш. На пана подашся, тай годі!

Павло Олійник.

CLEVELAND, OHIO.

Мітінґ ГОРОЖАНСЬКОГО КЛЮБУ в Клівленд, Огайо відбудеться в НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-го ЖОВТНЯ, 1926 Р., о годині 2.30 пополудни, на котрий просимо Горожан і інтересуючихся справами тутешними, хотяй мають перші папери, як женщин так мущин, о як найбільшу участь. На зборах буде кільканайцять бесідників, котрі стараються о посади.

Комітет Горожанського Клюбу.

ЯК ХОЧЕТЕ КУПИТИ АБО ПРОДАТИ дім, бизнес або фарму, як хочете пересилати гроші до тярами до своїх кревних або залагодити якунебудь правну справу, так прошу удатися до: WALTER KOSTETSKI & CO., Inc., Business & Real Estate Broker, 4309 Germantown Ave., Philadelphia, Pa.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ВЕСІЛЛЯ — Новий Рекорд на ґрамофон, Гуменюка, на котрий з нетерпеливостю очікували — вийде в суботу, дня 25-го м. Заходіть до Сучового Базару його послухати. Кращого рекорду ще не було. Ціна $1.25, а також є рекорд „Коза". **SICHO WY BAZAR; 34 E. 7th St., New York, N. Y.**

ПОШУКУЮ свого мужа Михайла Сеня з села Липовиці, пов. Долина, Буковина, котрий лишив мене з двома дітьми ще в 1923 році без причини і не дає о собі знати. Хтоб про него знав і подасть мені його адресу, дістане нагороду $10.00. Писати на адресу: **ANASTAZIA SENIW, 315 — 6th Ave., Woodlawn, Pa.** 222-2

НА ПРОДАЖ „Ґерадж" бизнес на 6 автомобілів, в сім ґараджу робиться всяку роботу, як направи, чищение і всякі другі автомобілеві роботи; є також стація ґазолини. Голоситись на адресу: 223-28

MICHAEL ZELINSKY,
24 E. 23rd Street, Bayonne, N. J.

ПОШУКУЮ ДІВЧИНИ АБО ВДОВИ до помочи моїй жені в хаті, може є яка сирота, то я взяв би її за свою. Голоситися до: 223-28

Н. К.,
Box 35, Wheelwright, Ky.

ПОШУКУЮ брата Василя Гаєвського з Підгаєць, Галичина, про котрого я не знаю вже 15 літ. Хто би про него знав, або він сам, прошу зголоситись се до: 225-30

GREGORY HAYECKY,
122 Monitor St., Jersey City, N. J.

КАРТИ ДО ГРАННЯ.

Можна пізнавати їх з заду і переду. Знаки механічні, легкі до читання, скоро можна навчитися їх пізнавати. Ціна 1 пачка $2.00; 2 пачки $3.00; 1 тузин $14.00. 221-26

CAPITOL ART CO.,
Box 151, Ft. Wayne, Ind.

ЮЛІЯ ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

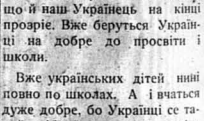

ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

„ЦАРІВНА"
ПОВІСТЬ
написав ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА
Ціна $2.00.
Можна набути в Книгарні „Свободи"
"SVOBODA"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Денис Пирч.

ВИНИПЕГ

(ЧИМ ВІН ДЛЯ КАНАДИ, А ЧИМ ДЛЯ НАС).

Про Винипег вже відай кождий Українець знає. Це прецінь метрополія Західної Канади і осередок українського життя в Канаді. Навіть і в старому краю вже знають про Винипег. Однак хто в Винипегу не був, то певно буде цікавий знати, як він виглядає, та які в ньому люде живуть і що поробляють.

Положення й зовнішний вигляд.

Отже Винипег, можна сказати, є дуже гарне і чисте місто. Це столиця канадійської провінції Манитоби. Побудоване на преріях, над ріками Ред Ривер і Ассинибойн, котрі сходяться таки зараз під самим містом. Мешканців в ньому буде до 200,000, але щодо розміру, то виглядає на велике місто. Вулиці має широкі, довгі, асфальтовані й обсаджені деревами. Також має Винипег дуже гарні парки. Найбільший із них т. зв. „Ситі Парк", де находиться також і звіринець, в котрому можна побачити між иншими всякого рода звірятами й канадійських буйволів. Навіть „скунки" там є. Але тих паничів тримають за склом, щоб часом не запахли дуже.

Доми у Винипегу не дуже високі і по більшій части деревляні, але гарно побудовані. Богато між ними т. зв. бонгалів. (бунгалов). Це собі низькі, безповерхові домики, дуже модерні і вигідні до мешкання, бо в зимі в них тепло, а в літі не горячо. В бизнесових знов дільницях міста є доми муровані, не дуже високі, так від 1 до 10 поверхів. Хмародерів, яких можна бачити по великих американських містах, нема.

Комунікація.

Вулична комунікація в Винипегу є дуже вигідна; не треба довго чекати на „стріткару". А автів, як мурашок, всюди повно. Також і коліовий рух у Винипегу сильний: є тут дві великі стації, одна т. зв. „Си-Пі-Ар" (Canadian Pacific Railroad) а друга „Юніон Діпо" (National Railways). Потяги дуже часто приїзджають і відїзджають зі всіх боків.

Бизнесовий рух.

Бизнесовий рух в Винипегу також значний. Находяться тут великі департаментові сторн. З них найбільший стор Ітона й Ко. Це мілионовий стор, в котрім працює тисячі людей. І цей стор не тільки в самому місті провадить бизнес, але скрізь по цілій Канаді. Його великий ілюстрований катальог можна подибати в кождій фармерській хаті. Каже наш фармер до своєї жінки: „Ади, стара, дістався на пошті від вуйка Ітона новий катальог! На, читай!" Та хоч вона й читати не знає, але в катальогу всьо прочитає, бо в ньому повно образків. Це й одинока література тих наших фармерів, котрі не вміють читати.

Школи.

А вже чим, чим, але Винипег може похвалитися своїми школами. Школи в Винипегу виглядають як палати. Величезні, побудовані після найновійших вимогів, гігієнічних і педагогічних. У тих школах, — їх тут є около сотки, — вчать вчительок, між котрими є і дві Українки: панна М. Корецька і п. Ольга Пирч. Кромі публичних шкіл є ще тут університи зі всіми факультетами, і чимало всяких инших „гайскулів" та „калиджів". А знов поза містом, на величезній фармі, находиться ще рільнича академія (Agriculture College). Це є одна з найбільших і найліпших шкіл рільничих в Канаді.

А крім тих шкіл має Винипег ще инші гуманні інституції, як: ріжні сирітські доми, заклади для сліпих і глухонимих і т. и. А церквей ріжних віроісповідань — сорок сороков, як Москаль каже.

Також Винипег славиться своїми величавими публичними будівлями, як парлямент, судова палата, міська палата або з англійська „Ситі Год", де радні міста з посадником засідають і радять над міськими справами. Та ще оден дуже гарний і величавий будинок є в північній части Винипегу там, де наші Українці живуть, а це технічна ґімназія (Technical High School). У тій школі є богато українських студентів, тому вона і заслугує тут на більшу увагу.

От таке собі менше-більше місто Винипег. Це можна сказати, зівсім модерне і нове місто. На тому місци, де воно тепер стоїть, перед пятьдесятьма роками не було нічого тільки чисті степи („прерія"), на котрих випасалися дикі буйволи.

Уряд і порядок.

А ще замітне у Винипегу і те, що в ньому, як на таке велике місто, дуже мало поліснменів. Можна ходити по місті цілими годинами і ніде не стрінеш поліснмена, хіба десь на перехрестних вулицях, де великий рух. Він там стоїть на призначеному місци, на самій середині вулиці, в білих рукавичках, і диригує стрітками і автами, щоб знали, як їм їхати. І помимо того, що Винипег не має великої поліції, але за те в ньому великий порядок і проступки або вуличні нещасливі випадки случаються рідко. І дійсно, порівнявши Винипег з другими містами такої самої величини, то його можна поставити що до порядку і моральности на першому місци. Се вже треба признати Британцям, що їм в порядку хиба ніхто не дорівнає.

Зарібки.

Одна тільки недогода в Винипегу, що тут досить тяжко за роботу, а це тому, що в ньому мало фабрик. Люде по найбільшій части працюють по великих колиових шапах, котрі находяться ґень поза містом. Працюють також літом по фармах, а зимувати приходять до міста.

Винипег, це великий ринок збіжевий. Тут находиться т. зв. Збіжева Біржа, або (Grain Exchange), на котрій вже потрошки й наші Українці шпекулюють. Є також тут повно банків і безліч всяких бизнесових офісів. Можна сказати, Винипег є богате й грошевите місто.

Населення міста а Українці.

Винипег, після найновійших обчислень, має около 200.000 мешканців. Є в ньому богато ріжних народностей, почавши від Британців, а скінчивши на Китайцях. Чистий Вавилон. Між тими народностями є також і наші Українці. Числять їх до 25 тисячів, і вони замешкують північну часть міста, як кондуктори від стрітка рів кажуть — „Українієн Велі" (Ukrainian Valley). Тай не сами вони тут мешкають, але помішані, а найбільше з Жидами. А є тут Жидів півроку! Звичайни, де руський Іван, там і Мошко мусить бути.

Церковне й народне життя Українців.

Українське життя в Винипегу, так сказатиб, досить рухливе. Є тут сім церков; католицьких три, православних також три, протестантська одна. Є де Богу помолитись, коб тільки було кому, тай щоб одні другим не перешкаджали у молитві...

Також і просвітний та організаційний рух між Українцями в Винипегу значний. Є тут ріжні просвітні і запомогові товариства. Народовці мають свої окремі товариства, католики свої, а робітнича партія большевиків також має свої. І всі ті товариства удержують ріжні школи, в котрих дітвора вчиться вечерами української мови. Це знак, що Українці ще живуть на чужині і не загибають.

Часописи.

Є в Винипегу ще вісім українських часописів. І: „Український Голос", орган народовців; 2. „Український Канадієць", орган католицької церкви; 3. „Канадійський Ранок", орган протестантської церкви; 4. „Канадійский Фармер", власність книгопрадавця, Чеха, Довнка, 5. „Православний Вістник", орган української народної церкви. Робітнича партія, знаменито зорганізоване товариство, видає три часописи: „Українські Робітничі Вісти"; „Фармерське Життя", і „Робітниця", — цей послідний часопис видається спеціяльно для жіноцтва. Всі ті вісім часописів виходять регулярно і роблять як слід свою роботу.

Винипег також може похвалитися і своєю інтелігенцією. Кромі освічених і свідомих робітників має вже і своїх адвокатів, лікарів, священиків, учителів, аптикарів і богато студентів. Хоч це чисто канадійський продукт, бо майже всі повиходили із канадійських шкіл, але мимо того всього не перестали бути Українцями. Навіть декотрі з них є добрими українськими патріотами.

Українці в бизнесі.

Всьо було б добре, наколи б ще Українці в Винипегу мали більше бизнесменів тай більше капіталу. Звичайно нині на світі той уважаєсь за щось, хто має гроші. Та, на жаль, в Винипегу, українських бизнесменів дуже маленько. А хоч деякий бизнесмен і є, то ледве що дише, бо не годен витримати конкуренції. Тай тут і не конче винувати в тім його конкуренти, але, правду сказати, самі таки бизнесмени. Бизнес треба розуміти. Ну, а деж наш Українець міг навчитися того бизнесу? В старому краю хіба ні. А в Америці чи Канаді майже нічого не навчився, або дуже мало.

Але я вірю, що прийде час, і то не довго треба на це чекати, що й наш Українець на кінці прозріє. Вже беруться Українці на добре до просвіти і школи.

Вже українських дітей нині повно по школах. А і вчаться дуже добре, бо Українці се такий здібний народ, що навіть самі Англійці це признають. І, як кажу, невдовзі і наше українське молоде покоління зрівняється з Британцями й другими культурними народами. Всьо поволи буде, тільки треба більше витревалої праці, більше енерґії і завзяття, а, що найважнійше, більше віри у свої власні сили.

ДРУКАРНЯ
У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"
виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як: СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛИ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦЬ.
Просяться всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими зарученнями до своєї власної друкарні на адресу:
„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

БАНКИТИР УМЕР
комедія з сільського життя на три дії.
виступає в сій штуці 14. осіб. — Ціна 35 центів.
Замовлення слати до книгарні „Свободи".
"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.